

Commissie Algemene- en Financiële Zaken

Datum: dinsdag 18 mei 2010

Voorjaarsnota 2010

Bestuurders van overheidslichamen hebben een grote verantwoordelijkheid. De financieel-economische crisis heeft een grote invloed op de overheidsfinanciën en de relatie tussen die overheidsfinanciën en de financiële situatie van burgers en bedrijven. Op alle niveaus, Rijk, Provincies, Gemeenten, Huishoudens en Bedrijven wordt gezocht naar mogelijkheden om de begroting te ontlasten. In deze precare situatie wordt natuurlijk ook gekeken of de organisatie van de taken niet beter en goedkoper kan.

Het is dan ook geen wonder dat de waterschappen in de belangstelling zijn komen te staan van allerlei mensen die betrokken zijn bij het openbaar bestuur en tot, pakweg, twee jaar geleden nauwelijks wisten dat er waterschappen met een eigen belastinggebied bestonden! Die belangstelling pakt niet altijd even positief uit voor die waterschappen!

Met dát in het achterhoofd heeft de VVD-fractie deze voorjaarsnota gelezen. De voorjaarsnota is niet voor niets één van de belangrijkste stukken in de bestuurscyclus van het waterschap.

In het begeleidend schrijven wordt gesteld dat er wordt uitgegaan van een gematigd scenario en dat de gemiddelde kostenstijging beperkt kan worden tot 2 ½ %.

Er staat echter ook dat er nog een keuze is tussen een "gematigd scenario" en een "gematigd scenario plus". We houden ons hart vast!

In het eerste hoofdstuk staat een tekst die de VVD-fractie bijzonder prikkelt is:
"Doordat tegelijkertijd de kosten en opbrengsten realistischer zijn geraamd, is de afwijking ten opzichte van de kostendekkendheid realiteit geworden. Daarnaast is, in combinatie met een aantal financiële tegenvallers en uitblijvende meevallers, de reservepositie sterk verminderd. Dit betekent dat het waterschap zich momenteel voor een grote financiële opgave geplaatst ziet. De financiële opgave mag niet resulteren in een uitholling van de reguliere beheertaken. Hiermee komt het tijdig halen van onze ambities onder druk te staan. Om hierin een goed inzicht te verkrijgen en keuzes te kunnen maken, zijn in de voorjaarsnota een tweetal scenario's doorgerekend."

Excuses voor het lange citaat! Hier zijn echter verschillende opmerkingen en vragen op z'n plaats:

1. Door dat realistischer ramen is nu dus duidelijk geworden dat de tarieven die in het verleden die tot kostendekkendheid moesten leiden, ook niet realistisch waren en er dus door tegenvallers en verkeerd geraamde meevallers een greep in de reserves gedaan moest worden.
2. Er wordt gesproken over een "uitholling van de reguliere beheertaken" die niet wordt gewenst. Wát zijn die "reguliere beheertaken"? Hebben we het dan over dát wat nodig is voor "Veilig, Schoon en Voldoende" of hebben we ook nog andere "kerntaken"?
3. Tot onze grote verbazing staat er ook doodleuk dat "de provincie de komende jaren onvoldoende financiële middelen heeft voor het verwerven van de ecologische hoofdstructuur en dat een temporisering van de WBP-ambities hiermee onafwendbaar lijkt maar dat een neerwaarts bijstellen van de ambities niet aan de orde is"! (* WBP = Water Beheers Plan)
4. Het wordt tijd dat het Dagelijks Bestuur de realiteit ook op dit terrein onder ogen ziet: Op alle niveaus wordt duidelijk dat die EHS-plannen gemaakt zijn in de tijd dat de bomen tot in de hemel groeiden! Het zijn onbetaalbare wensen! Er is domweg onvoldoende geld om zoveel gronden aan te kopen. (* EHS = Ecologische Hoofdstructuur)

Ook voor de activiteiten in het kader van “Veilig en Bewoonbaar” moeten er echte keuzes gemaakt worden. Veilig en bewoonbaar, dat zijn herkenbare kerntaken. Dat blijkt ook uit de opmerking: Er zijn géén beleidswijzigingen voorzien in dit programma!
Toch een vraag van ons bij dit hoofdstuk: Als het doel is om in 2015 600 ha opgeloste wateroverlast landelijk gebied te hebben, waarom doen we dan 912 ha.?

Het volgende hoofdstuk, Voldoende water, geeft meer reden tot vragen en opmerkingen:

1. In de prognosetabel weer verschillende taken waar we blijkbaar vóór de muziek uit moeten: Verdroogde natuur, de opgave is 3.100 ha en we doen er 3.492 ha; Baggeren, de opgave 360 en we doen er 495; Vervanging en onderhoud kunstwerken, de opgave is 1.230 en we doen er 1.771; Regulier onderhoud waterlopen, de opgave is 2.800 en we doen er 3.060. Dit zijn dus evenzoveel mogelijkheden om de taken van dit beleidsterrein waar we te weinig gaan presteren te verbeteren!
2. Bij baggeren en herprofilen en nog een aantal terreinen meer, is er achterstand ontstaan. Waardóór dat achterstand is ontstaan en ten opzichte waarvan die achterstand geldt, staat er niet! Voor de VVD-fractie geldt dat de lagere prijzen op de markt thans voldoende ruimte moeten bieden om achterstanden in te lopen. Er kan nu met de zelfde hoeveelheid euro's méér werk worden uitbesteed! Dit kan dus nooit ook een argument zijn om dan maar méér euro's te begroten!
3. Voor het baggeren en herprofilen wordt voorgesteld om drie miljoen naar voren te halen. Dat is dus geld gaan uitgeven dat in de begroting voor 2012 staat! Het argument dat er door de markt omstandigheden nú méér mee gedaan kan worden is voor de VVD-fractie géén argument om deze Griekse technieken hier te importeren! Bovendien wordt het programma in 2010 geëvalueerd en rekent het DB gemakshalve maar vast met een stijging van 1.6 naar 2.4 miljoen. Wat de VVD-fractie betreft komt dat geld er niet! We hebben in de tabel van de prognoses zojuist al geconstateerd dat we in plaats van 360 er 495 zouden moeten gaan doen. Nee, dus!
4. Ook bij de beheerstaken in het stedelijk gebied is het één en ander op te merken. Er worden nieuwe beheersafspraken gemaakt met de gemeenten, ja, ja! Die nieuwe taakverdeling gaat inhouden dat er extra kosten van maaien, vegen duikers schoonhouden en baggeren bij het waterschap terechtkomen. Het DB presteert het echter om te stellen dat “de voorgestelde taakverdeling voor de meeste gemeenten overeenkomst met de huidige werkwijze en er dus geen grote kostenconsequenties zijn”! Hoe zit het dan met die extra kosten? Het lijkt er op dat, omdat de gemeenten hun lasten niet willen verhogen door keuzes te maken in hun bestedingspatroon, het waterschap dat werk en de bijbehorende kosten maar naar zich toe haalt. Een stukje verder in deze paragraaf “bestuurlijke keuzes” bakt het DB het nóg bruiner: door ruilverkavelingen en overdracht van beheer heeft het waterschap zich slechte oevers of beschoeiende oevers in de maag laten splitsen en nu zitten we met de gabakken peren: te laag geraamde beheerskosten van die oevers. Bovendien moeten we in veel gevallen grond aankopen voor het vervangen van die beschoeiingen, maar daarvoor zijn de budgetten tereikend gemaakt. Dit is een benadering die niet die van de VVD-fractie is!

In het vierde hoofdstuk, Schoon water weer om te beginnen zo'n “prognoses-tabel”.

En weer kijken we naar de relatie WBP-opgave en prognose realisatie.

En wéér vallen er enkele op:

Waterbodem, de opgave 150 en we doen er 225; afkoppelen, opgave 125 we doen er 103; randenbeheer, opgave 155 en we doen er 195.

De overeenkomst in de toelichtingen in de kleine lettertjes is dat het door verschillende externe factoren komt.

Er onder, in de financiële tabel staat op eens doodleuk een piek in de investeringen WBP.

Nergens wordt duidelijk waaróm er zo'n piek in 2011 in de investeringen WBP zit!

De exploitatie lasten vertonen een redelijk gelijkmatig beeld, we zouden ons kunnen voorstellen dat hier met enige sturende inspanning van het DB een nog gelijkmatiger resultaat te presenteren is. Voorzitter, de RWZI Aarle Rixtel blijft een zorgenkind. De opmerking in de Voorjaarsnota “De RWZI in Aarle Rixtel krijgt meer vuillast aangeboden dan waarvoor zij is ontworpen” geeft de kern van het probleem aan. Hoe is dit mogelijk?! In de directe omgeving is, afgezien van de geplande en

uitgevoerde nieuwbouw, niets substantieels veranderd. En tóch een RWZI die niet past! De VVD-fractie is benieuwd naar de oplossing van dit probleem die we in de tweede helft van dit jaar krijgen. Laat helder zijn dat een oplossing die op de een of ander wijze de rekening bij burgers en bedrijven legt niet de keuze van de VVD-fractie zal zijn.

Dat vuiltje dient binnen de begroting te worden gezuiverd. (* RWZI = Riolwater Zuiveringsinstallatie)

De kostenontwikkeling voor het zuiveren is zeer gematigd, zo stelt het DB.

Máár,..... Omdat er in het verleden in de reserves is gegraaid, zitten die nu op de ondergrens van 7% en dus kan dat niet meer, wat tot gevolg zal hebben dat de tarieven nu sterker zullen moeten stijgen.

In de visie van de VVD-fractie is dat een bewijs van het foute financiële beleid:

Putten uit reserves is per definitie "incidenteel geld", als dat structureel gaat worden ingezet dan gaat het vroeg of laat fout! Putten uit reserves kán, maar dan om een incident op te lossen, bijvoorbeeld zo'n incident als Aarle Rixtel. Net nu we binnenkort dus zo'n incidenteel probleem op te lossen hebben omdat er geïnvesteerd moet worden in die RWZI, zijn de reserves die voor dit soort onverwachte uitgaven bedoeld zijn, op!

Het is voor de VVD-fractie duidelijk: Dit DB gaat, zoals verwacht, gewoon door in de lijn van het vorige DB!!

De VVD-fractie wil graag bij het oplossen van deze problemen meedenken en meewerken, maar dan moet er niet meer gezondigd worden tegen de regel dat er geen structurele dingen met incidentele middelen worden gedekt.

Ook het nu extra moeten verhogen van de tarieven als gevolg van deze zonden in het verleden is niet onze lijn.

In het hoofdstuk 5 "Natuurlijk en recreatief water" staat weer om te beginnen zo'n "prognoses-tabel".

En weer kijken we naar de relatie WBP-opgave en prognose realisatie.

En wéér vallen er enkele op:

Natuurvriendelijke oevers, de opgave 25 en we doen er 29; ecologisch onderhoud, opgave 1.100 we doen er 1.480.

De kleine lettertjes zijn weer zéér informatief: als je ambities wáár wil maken, plan je gewoon een overschot in. Dat die planning óók in de begroting doorwerkt is bijzaak.

Een opmerking over de EVZ's is op z'n plaats:

De eerdere constatering over de onbetaalbaarheid van die EHS gaat dus ook op voor de EVZ's! Hoe meer we er aanleggen, hoe onbetaalbaarder het zal worden, omdat de post voor het onderhoud elk jaar verhoogd moet worden. (* EVZ = Ecologische Verbindingszone)

Een enkel woord over de bedrijfsvoering.

Bij de interne stroomlijning en efficiency valt op dat er besparingen op het inhuren van externen te vinden blijkt. Bovendien gaat in de begroting uitgewerkt worden dat door interne stroomlijning de formatie kan worden teruggedrongen.

Dat is dus dubbel op zou je zeggen.....

De VVD-fractie had graag erkend dat deze bestuurlijke activiteit van het DB effecten op de tariefsontwikkeling laat zien!

In het hoofdstuk 7 worden de financiën nader uitgewerkt.

Hoewel er nog een keer door het DB gesteld wordt dat in deze nota is aangegeven welke activiteiten zijn ontplooid om de kosten te beperken, worden er twee scenario's geschetst die alles doen behalve dát!

Ja, ten opzichte van het WBP en dus ook ten opzichte van het coalitie-akkoord!

De VVD-fractie is van mening dat het realiteitsgehalte van die twee in de vergelijking met het realiteitsgehalte van het huidige MIP nog slechter scoort. (* MIP = Meerjarig Investeringsprogramma)

In de paragraaf over het "Gematigd scenario" wordt gesteld dat omdát het ambitieniveau aanzienlijk hoger ligt dat de realisatie er "behoorlijke investeringen noodzakelijk zijn".

De VVD-fractie van mening dat het dan realistischer zou zijn die ambities wat aan die realiteit aan te passen.

Zéker als dan ook nog blijkt dat er wordt uitgegaan van een loonstijging van 0% terwijl er in de CAO prestatiegebonden loonsverhogingen zijn afgesproken en het zal niet zo zijn dat iedereen al op het maximum zit. Bovendien wordt gerekend met een inflatie van 0%!! Over 2012 tot 2015!

De kern van deze voorjaarsnota:

De tarieven en belastingprofielen!

De begeleidende brief spreekt over een gemiddelde kostenstijging van 2 ½ %.

Nérgens in de tarieven en profielen komt dat percentage vóór, zelfs niet bij de daling van het tarief voor natuurgebieden!

Tariefconsequenties van 5,58% tot 6,71% voor agrarische bedrijven; van 9,69% tot 10,6% voor huishoudens en van 13,4% tot 13,83% zijn voor de VVD-fractie onacceptabel!

Onze handen jeuken om het anders te doen bij Aa en Maas!

Het is toch opvallend dat bij andere waterschappen waar anders samengestelde DB's zitten er een andere wind waait! Door verstandig te plannen, de realiteit niet uit oog te verliezen en die realiteit (óók de financiële situatie in het land bij burgers en bedrijven) leidend te laten zijn, blijkt er méér met gematigder tarieven mogelijk.

Voorzitter, aan het begin van deze bijdrage verwezen we naar de tekst van de voorjaarsnota van vorig jaar. Nu, bijna aan het slot van deze bijdrage gaan we nog een keer terug naar die voorjaarsnota van vorig jaar omdat dáárin een overzicht van de bestuurlijke beslisruimte was opgenomen: het wettelijke minimum, het bestaande beleid en Nieuw beleid.

Dát overzicht ontbreekt in deze voorjaarsnota!

Zoals gezegd, onze handen jeuken om samen met andere partijen te laten zien dat het kán: de wettelijke kerntaken van het waterschap uitvoeren binnen een gematigde tariefsontwikkeling.

Tot slot, zoals deze voorjaarsnota nu aangeeft is de begroting van straks dé manier om het beetje draagvlak dat ook ons waterschap nog heeft onder water te laten verdwijnen!